

БІЛЯ ВИТОКІВ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧОЇ БОЛГАРИСТИКИ

ГРИГОРАШ Н.Д. (Львів)

Становлення української літературознавчої болгаристики як складової частини славистики стало об'єктом пильної уваги дослідників не так давно, у 80-90-ті роки ХХ ст. У цей час із друку вийшли праці про славистичні науково-освітні центри в Україні, а також про видатних болгаристів минулого, доля яких була пов'язана з Україною [21, 27-28, 30-31]. Відчуваючи себе українцями за духом на територіях, що були підвладні Австро-Угорській та Російській імперіям, такі знані у науковому світі особистості, як Ю.Венелін, О.Бодяньський, Я.Головацький, І.Срезневський, В.Григорович, М.Драгоманов, О.Потебня, М.Дашкевич, І.Франко та інші, зосередившись у ХІХ-ХХ ст. на дослідженні пам'яток усної та писемної культури Болгарії, зробили вагомий внесок у розвиток української літературознавчої болгаристики і порівняльного літературознавства.

Юрія Венеліна (Георгія Гуцу) (1802-1839), якого дослідники тривалий час називали російським славистом [3, 294], слід вважати основоположником української літературознавчої болгаристики. Народившись на Закарпатті, він завжди відчував духовний зв'язок із батьківським краєм, зі своїми земляками, знав історію українського народу, високо цінував і вивчав його культуру. Змушений ще з першого курсу припинити навчання на філософському факультеті Львівського університету, де в нього і пробудився інтерес до славистичних проблем [31], Ю.Венелін вирушив до Москви. Але й там, за свідченням його двоюрідного брата І.Молнара, «...він з'явився на ґрунті літератури слов'янським істориком, археологом, географом і етнографом» [18, VIII]. Із цими словами перегукується висловлювання В.Гнатюка, котрий зазначав, що Ю.Венелін, «...якого обставини понесли на службу іншим слов'янським народам...» [9, 4], унікальною студією – І томом книги «Древние и нынешние болгаре в политическом, народописном, историческом и религиозном их отношении к россиянам» [17] 1829 р. привернув увагу всього вченого світу до ще недостатньо дослідженої південнослов'янської країни. Він також першим з-поміж тогочасних дослідників 1830 р. здійснив наукову подорож до Болгарії.

Починаючи зі своєї першої праці, Ю.Венелін ставив питання, які згодом отримали розвиток у наступних етапах науки. По-перше, дослідника можна вважати одним із зачинателів комплексного вивчення культури слов'янських народів, зокрема болгарського. По-друге, спираючись на досягнення

світової науки і суспільної думки, він ставив проблему відображення національного характеру в усній народній творчості й писемній літературі. По-третє, у працях Ю.Венеліна йшлося про продуктивний зв'язок між літературою і фольклором.

Доказом визнання наукової значимості книги Ю.Венеліна та її популярності стало перевидання «Древних и нынешних болгар...» 1856 р. У передмові до нього І.Молнар із почуттям гордості за брата визнавав, що Ю.Венелін «...звернувся до болгар, відтворив і зв'язав надовго духовний союз між ними (болгарами. – Н.Г.) і нами (східними слов'янами. – Н.Г.)...» [18, XXXVIII].

Учений справедливо розглядав фольклор як втілення вільнолюбивого духу болгарського народу, як засіб утвердження його самобутності. Українська дослідниця Н.Шумада слушно зауважує, що «...фольклор цікавив Венеліна у різних аспектах: як джерело знань про історію народу, особливості його життя, як предмет теоретичних досліджень і як матеріал для художніх творів» [33, 78]. До таких узагальнень можна було дійти після опрацювання усіх фольклористичних студій Ю.Венеліна, найґрунтовнішими з яких були дослідження «Об источнике народной поэзии вообще и о южнорусской в особенности» (1834) та «О характере народных песен у Славян Задунайских» (1835).

Проаналізувавши значну кількість народнопоетичних та пісенних творів, Ю.Венелін говорив про витоки такої визначальної особливості південнослов'янського фольклору, як притаманний йому героїзм. Відомо, що дослідник рішуче не погоджувався з думкою німецького філософа і культуролога Й.-Г.Гердера про так зване «пасивне начало» у слов'янському народному характері [10]. «Стан Героїзму Задунайців засвідчено Історією усіх часів...» [24, 66], – підкреслював Ю.Венелін, маючи на увазі насамперед умови їх турецького поневолення. «...І якщо героїзм являє собою головну струну в почуваннях Болгар і Сербів, то й у їхньому співі, – переконаний дослідник, – панує Героїзм» [24, 66]. Саме ця риса характеру південних слов'ян, що проявлялась в їхньому повсякденному житті, була оспівана у болгарських піснях про відважних месників-гайдуків, захисників рідної землі.

Ю.Венелін привернув увагу громадськості до долі поневолених слов'янських народів і наголосив на тому, що здобута ними незалежність сприятиме активнішому вивченню історії й культури цих народів.

Дослідник захоплювався простотою і водночас

глибоким змістом пісень, створених у процесі важкої фізичної праці. Адже «простота, – переконаний Ю.Венелін, – народжується не у кабінеті, а на полі» [24, 118]. Він прислухався до оповідань купців про болгарських царів і, порівнюючи їх з історичними переказами українських козаків, знаходив чимало спільних мотивів, тем. Не позбавленим пафосності, однак таким, що стосується без винятку усіх слов'ян і ґрунтується на значному фактичному матеріалі, можна вважати висновок дослідника: «Взагалі пристрасть ця до переказів є вроджене почуття, яке і можна назвати любов'ю до Історії: ця пристрасть народу є його епічне, героїчне почуття, ця пристрасть є геній...» [24, 100].

З огляду на вагомий внесок Ю.Венеліна у справу дослідження болгарського фольклору, необхідно відзначити і його позитивний вплив на розвиток російської фольклористики. Так, саме завдяки пісенному матеріалу, зібраному Ю.Венеліном, а також Н.Катрановим й іншими болгарами, побачили світ два випуски книги російського вченого П.Безсонова [4]. На жаль, у рецензії на цю книгу постать Ю.Венеліна залишилась поза увагою, а П.Безсонова чомусь названо першим дослідником болгарської культури [5].

Важливо, що високу оцінку працям Ю.Венеліна про болгарський фольклор давали болгарські вчені. Хр.Стоїлов, зокрема, наголошував, що Ю.Венелін «...не лише полюбив нашу (болгарську. – Н.Г.) народну словесність, а й оцінив першим її значення для науки...» [14, 345].

З листування Ю.Венеліна з діячем болгарського національного Відродження В.Априловим довідуємося, що наш земляк мав значні труднощі під час збирання фольклорних творів на території Болгарії. У цій південнослов'янській країні умови турецького поневолення аж ніяк не спонукали до народного співу й усіляких святкувань. Окрім того, прості болгарини були переконані, що «...Петербургські чи-то Московські Генерали... не мають жодної потреби співати болгарських пісень!!!» [13, 182]. Помилково зараховуючи Ю.Венеліна до їх числа, місцеве населення не сприяло вченому в його пошуковій роботі. Дослідники діяльності Ю.Венеліна справедливо вважали, що «головна заслуга Венеліна полягає не в тому, що він зібрав і зберіг декілька десятків болгарських народних пісень (за даними самого Ю.Венеліна [13] не більше 50. – Н.Г.), а в тому, що він перший «...пробудив у свідомішій ... частині болгарського суспільства інтерес до збирання продуктів народної творчості і загалом болгарського фольклору» [15, 59]. Це підтвердили у своєму листі до Ю.Венеліна і самі представники болгарської інтелігенції – Н.Палаузов і В.Априлов (Одеса, 22 травня 1836р.) [7]. Листи Ю.Венеліна до болгарських патріотів, за образним висловом відомого болгарського вченого

М.Арнаудова, – це «стогін і програма, сповідь у розчаруванні й вірі, гарячий заклик до фольклорної роботи, свідчення глибокої любові до болгарського народу і його минулого...» [1, 104]. І цей заклик до дослідження болгарської культурної спадщини був сприйнятий і реалізований, зокрема, у «Деннице Ново-Болгарського образования» В.Априлова. Розглядаючи цю працю болгарина про болгар, рецензенти справедливо відзначали, що «без Венеліна не було б цієї книги, бо голос його змусив творця (В.Априлова. – Н.Г.) звернути увагу на своє рідне плем'я» [16, 136]. Думку болгарських учених про те, що без болгаристичних праць Ю.Венеліна не було б і самого В.Априлова, підтримали й українські дослідники. Так, у публікаціях останнього часу зазначено, що саме завдяки Ю.Венеліну В.Априлов пройшов шлях від прихильника грецької освіти, котрий цурався усього болгарського, до засновника першої у Болгарії школи, в якій практично була реалізована ідея навчання болгар рідною мовою [25]. А ґрунтовно досліджене вченими листування Ю.Венеліна з діячами культури Болгарії має значну джерелову вартість не лише для висвітлення особливостей освітнього процесу епохи болгарського національного Відродження, а й для розуміння специфіки славистичної діяльності самого Ю.Венеліна, головним напрямом якої стала болгаристика.

Ю.Венелін говорив про те, що Болгарія завжди славилася поетичним словом, музикантами. Він розглядав народну мову й пісню як основу національної літератури і культури. Розвиваючи це положення культурології епохи романтизму, Ю.Венелін у своїх студіях показав, яке велике значення для відродження болгарської культури мали не лише народні пісні, оповідки, перекази, а й обряди, звичаї болгар.

Принципово важливим є той момент, що, будучи послідовним прихильником комплексного дослідження славистичних проблем, не проминаючи нагоду «...поєднати в одній і тій же справі користь трьох предметів: Філології, Поезії й Історії» [24, 118], Ю.Венелін першим поставив питання про необхідність розгляду болгарської культури у загальнослов'янському контексті.

1834 р. за пропозицією Вченої ради Московського університету він розробив проект комплексної програми викладання слов'янських мов і літератур [20]. У ньому вперше у методичній літературі того часу Ю.Венелін обґрунтував, що саме «...слов'янська філологія має дати історичному міркуванню визначеність і міцність і цим покласти край різним тлумаченням, розбіжностям, непорозумінням» [20, 118]. Обстоюючи у своєму «Конспекте преподавания...» важливість історико-філологічного дослідження, Ю.Венелін увів у науковий обіг поняття «загальна слов'янська філологія»,

що, окрім вивчення мов слов'ян, мала охоплювати, на думку вченого, ще й систематичне дослідження джерел археології, культури й критичних праць. Ця програма, укладена Ю.Венеліним, була високо оцінена такими вченими, як В.Златарський, І.Шишманов, П.Лавров та ін. Вони справедливо розглядали її як «...першу програму викладання славістики в Росії і навіть у слов'янських країнах...» [2, 181]. «Конспект преподавания...», як усі болгаристичні праці Ю.Венеліна, стоїть біля витоків формування славістики як комплексу наук про слов'янство. З огляду на це слід спростувати хибне, на наш погляд, твердження О.Горбача, котрий називав Ю.Венеліна «дилстантом-болгаристом...» [11, 2879].

1838 р. побачила світ книга Ю.Венеліна «О зародыше новой болгарской литературы» [22], в якій учений акцентував увагу на незаперечних фактах: 1) жодне зі слов'янських племен не мало стільки рукописів на своєму наріччі, скільки болгар; 2) жоден із європейських народів не міг похвалитися такою значною кількістю пам'яток старовини, писаних рідною мовою ще у IX ст. [22, 10]. Наголосивши у своїй книзі на факті раннього розквіту болгарської писемності, Ю.Венелін водночас був змушений визнати факт згубного впливу на її подальший розвиток певних суспільно-політичних процесів, міжособних воєн, винищення культурних пам'яток у час чужоземного панування. Дослідник займався вивченням болгарської літератури, що тільки-но починала відроджуватися, за його словами, головним чином з метою популяризації її у світі. У своїй книзі Ю.Венелін не лише згадав твори Н.Рилського, Х.Павловича, А.Кипиловського, К.Огняновича, Е.Васкидовича, Р.Поповича та інших діячів болгарської культури, а й підкреслив їх значення для духовного відродження Болгарії навіть у час її поневолення турками.

Книгу «О зародыше новой болгарской литературы» високо оцінили вчені Болгарії, з-поміж яких – відомий етнограф, історик і літературознавець І.Шишманов [32, 55-56]. Окремі рецензенти студії Ю.Венеліна [23], усе ж, відзначали, що дослідник мав би розглянути у своїй праці також пам'ятки давньоболгарської літератури, бажано у хронологічній послідовності, і порівняти їх, зокрема, з давньоруськими, аби ще раз наголосити на близькості південно- і східнослов'янських культур та їх давніх зв'язках. Це завдання виявилось надто складним для Ю.Венеліна. Тому він обмежився лише розглядом літератури після П.Хилендарського та відзначенням його особистого внеску у подальший розвиток болгарської культури, що, на наш погляд, не применшує значення його книги. Що ж до самого Ю.Венеліна, ім'я якого, за словами І.Франка, «...стоїть гідно обіч імен таких болгарських патріотів, як Любен Каравелов, Раковський, брати

Миладинови, Заря (Захарій. – Н.Г.) Стоянов» [29, 25], не буде перебільшенням вважати, що і завдяки науковому доробку українського славіста «...вийшов перший міцний та ясний товчок їх (болгарського. – Н.Г.) національного відродження» [29, 25]. А тому, як справедливо було зазначено у рецензії на друге видання «Древних и нынешних болгар...» Ю.Венеліна, «...кожному слов'янському... досліднику... необхідно мати під руками його дослідження» [19, 79].

Ю.Венелін був представником слов'янського романтичного літературознавства, розвиток якого наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. був зумовлений слов'янським національним Відродженням. Справедливими є слова відомого російського славіста О.Піпіна про те, що після Ю.Венеліна «...уже не можна було забути про болгар» [26, 710], їхню багатовікову історію та розвинену культуру. Свідченням важливості й актуальності проблем, які досліджував Ю.Венелін, для наступного розвитку науки є видання його праць, котрі довгий час були у рукопису [8], а також поява низки ґрунтовних публікацій про наукову діяльність відомого закарпатця і, зокрема, про його внесок у болгаристику [6, 12, 34].

Досліджений матеріал дозволяє зробити висновки про те, що українська літературознавча болгаристика як галузь науки існує з того часу, як в Україні з'явилися праці Ю.Венеліна, присвячені болгарській пісенній творчості і літературі. Відтоді українська болгаристика функціонує як виразно окреслений, самостійний напрям українського літературознавства.

Період становлення української болгаристики збігся в часі з етапом формування деяких європейських філологічних шкіл. Проте праці Ю.Венеліна не вписувалися в жодну з них. З одного боку, вони були пройняті піднесеною романтичною стилістикою. З іншого, – у них було закладено основи тих важливих методичних підходів, які будуть розвивати вчені наступних поколінь. Так, у студіях Ю.Венеліна йшлося про розвиток усної й писемної літератури як вияву духовної енергії народу, про широке розуміння філології як однієї з наук про Дух, про необхідність комплексного підходу до проблем вивчення мистецтва слова. Як бачимо, ідея комплексного вивчення літератур була висунута і знаходила своє обґрунтування ще у першій половині XIX ст. Уже тоді Ю.Венелін стояв на засадах міждисциплінарних досліджень, використовував дані різних гуманітарних наук. Маємо тут початки культурно-історичної школи з розглядом літератури в контексті культури, а також – порівняльної методики у вивченні історико-культурного процесу.

Однією з перших проблем, яку поставили українські болгаристи, було питання про відображення національного характеру в усній і пісенній творчості

болгарського народу. Це спостерігаємо вже у працях Ю.Венеліна. Разом із тим бачимо, як починався нелегкий шлях науки про літературу до утвердження поняття типологічних збігів. Перші, нехай і не дуже виразні, початки такого підходу знаходимо, знову ж таки, у роботах Ю.Венеліна. Він привернув увагу громадськості до малодослідженої південнослов'янської країни, ввів у науковий обіг значну кількість невідомих раніше літературних джерел Болгарії, виявив себе ретельним текстологом і започаткував опрацювання порівняльної методики вивчення історико-культурного процесу. Вважаючи слов'ян найпоетичнішими і найпісненішими народами Європи, саме він перший почав приділяти увагу і художній специфіці досліджуваних явищ. Завдяки такому підходу Ю.Венелін збагатив не лише болгаристику, а й філологічну науку працями, в яких йшлося про народну мову й пісню як основу національної культури, а також – про продуктивний зв'язок між фольклором і літературою.

Нарешті, Ю.Венелін, за ним О.Бодяньський, Я.Головацький, І.Срезневський, розпочавши сер-

йозну роботу з опрацювання програм викладання болгарської літератури в університетських центрах, підготували науково-методичний ґрунт для виховання болгаристів наступних поколінь.

Можна, отже, твердити, що традиції літературознавчої болгаристики початку ХІХ ст. виступають як живий стимул до виникнення нових ідей, дозволяють визначити той напрям, в якому розвиватимуться подальші компаративістичні дослідження слов'янських літератур, зокрема української та болгарської. Слід враховувати і положення про вибірковість традицій. З великої спадщини минулого сучасна українська літературознавча болгаристика вибирає продуктивні елементи, які одержують свій подальший розвиток. Але традиція – невіддільна від новаторства, від народження нових проблем та ідей. І зараз слід наголосити на тому, що зроблене нашими великими попередниками, і зокрема Ю.Венеліним, у галузі дослідження болгарської літератури й ширше – культури не втратило свого значення і заслуговує на високу оцінку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арнаудов М. Васил Евстахийев Априлов. Живот, дейност съвременници (1789-1847).- София: Наука и изкуство, 1971.- 523с.
2. Байцура Т. Закарпатоукраинская интеллигенция в России в первой половине XIX века.- Братіслава: Словацьке пед. вид-во; Пряшів: Відділ укр. літ-ри, 1971.- 227с.
3. Байцура Т. Юрій Іванович Венелін. – Братіслава: Словацьке пед. вид-во; Пряшів: Відділ укр. літ-ри, 1968. – 306с.
4. Болгарские песни из сборников Ю.И.Венелина, Н.Д.Катранова и других болгар, издал Петр Безсонов.- М.: Унив. тип., 1855.- 268с.
5. Болгарские песни из сборников Ю.И.Венелина, Н.Д.Катранова и других болгар, издал Петр Безсонов.- М.: Унив. тип., 1855.- 268с.: Рец.// Журнал министерства народного просвещения.- 1856.- № 3.- С. 99-100.
6. Васильківський В. Від Гуцульщини до Болгарії// Слово і час.- 1992.- № 4.- С. 50-55.
7. Венедиктов Г.К. Три писма на В.Априлов до Ю.Венелина// Исторический Вестник.- 1985.- Кн. 9-10.- С. 87-97.
8. Ю.И.Венелин. Грамматика нынешнего болгарского наречия. Публ. подгот. Г.К.Венедиктовым.- М.: Российская АН. Ин-т славяноведения и балканистики, 1997.- 253с.
9. Гнатюк В. Кілька причинків до біографії Юрія Гуци (Венеліна). З нагоди століття його уродин// Записки Наукового Товариства ім.Шевченка.- 1902.- Т. XLVII, кн. 3.- С. 4-6.
10. Горьберг М.Я. Юрій Венелін і сербська народна пісня// Проблеми слов'язознавства.- 1991.- Вип. 43.- С. 22-35.
11. Гольбач О. Славістика на Україні// Енциклопедія Українознавства: Словникова частина/ За ред. В.Кубійовича.- Париж, Нью-Йорк: Молоде життя, 1976.- Т. 8.- С. 2878-2880.
12. Данилюк Д.Д. Ю.І.Гуца–Венелін.- Ужгород: Ужгород. вироб.-вид. комбінат «Патент», 1995.- 46 с.
13. Две писма от Юрий Венелина до Василия Априлов// Сборник за народни умотворения наука и книжнина.- 1889.- Кн. I.- С. 176-190.
14. Дейност на Венелина по българския фолклор от Хр.И.Стоилов// Периодическо списание на българското книжовно дружество в София.- 1905.- Кн. LXVI.- С. 345-362.
15. Дем'янчик Ю.И. Венелин среди болгар// Научно-литературный сборник Галицко-Русской Матицы.- Львов: Тип. Ставропиг. Ин-та под управл. М.Мацана, 1930.- С.46-64.
16. Денница Ново-Болгарского образования. Сочинение Василия Априлова.- Одесса: В Городской тип., 1841 in 8.VI.- 146 и XXII: Рец. М.Соловьева// Москвитянин.- 1842.- Ч. III.- № 5. Критика.- С. 132-164.
17. Древние и нынешние Болгаре в политическом, народописном, историческом и религиозном их отношении к россиянам. Критико-исторические изыскания Юрия Венелина. Т. I.- М.: Унив. тип., 1829.- VIII + 256с.
18. Древние и нынешние Болгаре в политическом, народописном, историческом и религиозном их отношении к россиянам. Историко-критические изыскания Юрия Венелина. Т. I.- 2-е изд.- М.: Унив. тип., 1856.-L + 231 с.
19. Историко-критические изыскания Юрия Венелина. Издание Ивана Мольнара. Москва. 1856: Рец.// Современник.- 1856.- Т. LIX.- № 10.- С. 78-79.
20. Конспект преподавания истории славянского языка и литературы, составленный по определению Совета Императорского Московского ун-та от 2 мая 1834 г. Ю.И.Венелиным// Древности: Труды Славянской комиссии Московского археологического общества. - 1898.- Т. II.- С. 110-124.

21. Копилов С.А. Болгаристика в Київському університеті в кін. XIX – на поч. XX ст.// III Дриновские чтения. Проблемы источниковедения, историографии истории и культуры Болгарии, истории болгаристики: Тезисы докл., 25-27 окт. 1994 г.- X.: Изд-е Укр. научн. центра «Наука. Искусство» НАН України, 1994.- С. 99-101.
22. О зародыше новой болгарской литературы. Писал Юрий Венелин. Книжка первая.- М.: Тип. Н.Степанова, 1838.- 51 с.
23. О зародыше новой Болгарской литературы Юрия Венелина. Книжка первая. Въ 8, стран. 51: Рец.// Современник.- 1838.- Т. XI.- С. 56-57.
24. О характере народных песен у славян задунайских. Набросано Юрием Венелиным. I. Сербские.- М.: Тип. Николая Степанова, 1835.- 118с.
25. Потапенко К. Юрій Іванович Венелін і його роль у пробудженні національної свідомості болгар України// Матеріали міжнародного круглого столу «Болгари в Україні: в пошуках національної ідентичності (минуле і сучасність)».- К.: Друк-ня фірми «Графіка», 1998.- С. 19-24.
26. Пыпин А.Н. Русское славяноведение в XIX ст.// Вестник Европы.- 1889.- Кн. 8.- С. 683-728.
27. Смольська А.К., Войцева О.А. Славистичні традиції Одеського університету// Славистичні наук.-осв. центри в Україні (вчора – сьогодні – завтра): Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м.Київ, 25-26 трав. 1994 р.).- К.: Друк-ня фірми «Есе», 1995.- С. 70-73.
28. Страшнюк С.Ю. Болгаристика в Харківському ун-ті (1805-1869)// Проблеми слов'янознавства.- 1990.- Вип.42.- С.119-126.
29. Франко І. Болгарські праці М.Драгоманова// Іван Франко. Зібрання творів: У 50 т.- К.: Наукова думка, 1986.- Т. 46, кн. 2.- С. 24-42.
30. Чорній В.П. Юрій Венелін – будитель слов'янських народів// Проблеми слов'янознавства.- 1990.- Вип.42.- С.92-95.
31. Чорній В.П. Юрій Венелін (Гуца) і Львівський університет// Ю.І.Венелін і розвиток міжслов'янських взаємозв'язків: Тези доп. і повідомл. наук. конф., присвяч. 150-річчю від дня смерті Ю.І.Венеліна.- Ужгород: Вид-во Ужгород. ун-ту, 1989.- С. 41-43.
32. Шишманов И. Студии. Рецензии. Спомени. Писма.- София: Български писател, 1969.- 630 с.
33. Шумада Н.С. Ю.І.Венелін як збирач і дослідник українського фольклору// Народна творчість та етнографія.- 1961.- № 3-4.- С. 71-78.
34. Шумада Н.С. Маловідомі сторінки діяльності Юрія Венеліна в історії слов'янознавства// Слов'янський світ.- 1997.- № 1.- С. 124-131.

SUMMARY

ACQUISITION INTO THE SOURCES OF UKRAINIAN LITERARY BOLGARISTICS

Grigorash N.D. (Lviv)

The peculiarities of scientific, theoretical and methodologically practical activity of Yurij Venelin (Georgij Guca), who was the founder of Ukrainian literary criticism of Bulgaristics are considered in this article. The attention is paid to the problem of reflecting the national character in verbal and written creations of Bulgarian people, which is discussed in his work. It is also stressed on the results of sources' and texts' studies activity of the scientists, who researched the artistic specificity of investigated phenomenon, created the comparative methodology of studying Bulgarian historical and cultural processes.

УКРАЇНСЬКІ ВЛАСНІ НАЗВИ У ВІДТВОРЕННІ ЗАСОБАМИ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ. СУЧАСНИЙ СТАН

ОЛЕНИЧ В. (Ужгород)

У пропонованій статті ставимо перед собою мету звернути увагу перш за все представників гуманітарних наук на проблему, яка існує і найближчим часом існуватиме в філологічній науці і не тільки в ній.

Що таке Україна і хто такі українці – на ці питання переважній більшості західноєвропейців до цього часу відповісти важко. Вони і незалежну вже Україну вважають частиною Росії, бо не можуть вказати на ознаки, що відрізняють Україну від Росії і українців від росіян.

Німецька і австрійська україністики, на відміну від русистики, розвинені слабо, бо українці як нація і Україна як незалежна держава на німецькомовних теренах про себе чітко ще не заявили. Інтерес до України і української мови, який спостерігався на Заході в 1989-93 роках, поступово згас. Німецькомовні громадяни, які контактують із нашою країною, переконалися, що майже всюди в Україні розуміють російську мову. А вивчити російську, чи щось по-російськи набагато простіше, бо можливості тут